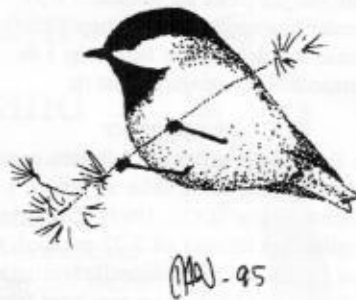

Talltitan minskar?

Sören Larsson

De stora mestågen har saknats i de västmanländska skogarna de senaste vintersäsongerna. Sören Larsson tar nedan upp flera inventeringar som tyder på att en av "ågens" mest tongivande fågelarter, talltitan, knappast kan betraktas som allmän i våra skogar längre.

Sistlidna vintersäsong kunde man göra en heldagsexkursion i det västmanländska skogslandet utan att notera talltita.

Talltitan anses som mycket stationär, speciellt adulta fåglar lever inom ett ganska begränsat område året runt (Ekman, 1979). Ungfågla företar dock vissa år mer eller mindre utvecklade flyttningsrörelser (Ehrenroth, 1975).

Talltitan kan förekomma i de flesta typer av barr- och blandskogar som är 30 år eller äldre. Arten får väl också betraktas som något av födoopportunist, dvs den lever av diverse insekter, spindlar samt växtfrön som den finner i träden eller på marken. Vistelsemiljö och födoval gör att talltitan bör kunna betraktas som en "tålig" fågelart.

Boet hackar talltitan ut, gärna i något innanmurket lövträd, främst i björk eller klibbal hos oss. Det kan förekomma brist på lämpliga boplatsträd inom stora barrskogsarealer.

Vinterräkning antyder minskning

Flertalet fågelintresserade i Ramnäs och Surahammar har deltagit i Svenska Vinterfågelräkningarna sedan säsongen 1977/78. Resultatet från dessa räkningar bekräftar den spontana reaktion vi har – att talltitan har minskat kraftigt.

På 1970-talet häckfågeltaxerade undertecknad ett par skogsytor. Åren 1974-77 taxerades ett 16 ha stort skogsområde vid Kilbäcken i Ramnäs. Antalet utvärderade talltiterevir var för respektive år 2,3,2 och 2.

1978 och -79 taxerades ett 15 ha stort skogsområde i Myrskogen vid Gnien (numera naturreservat). Båda åren kunde tre talltiterevir utvärderas. Lågt räknat ger det en genomsnittlig täthet på hela 15 par/km².

1992 häckfågeltaxerade jag ett 19 ha stort skogsområde vid Björkkärret i Ramnäs. Endast ett talltiterevir fanns där. Året därpå inventerade jag intilliggande skogsområde, också det på 19 ha. Där kunde två revir utvärderas. För dessa båda områden som dessutom hyser god talltitebiotop ger den en ungefärlig täthet på 8 par/km².

Tyvärr är de inventerade skogsområdena från 1970-talet och 1990-talet inte desamma.

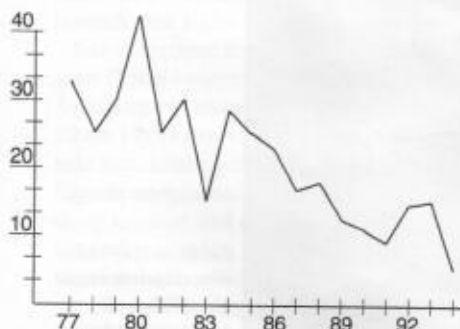

Fig 1. Procentuell andel talltita under vinterräkningarna i Surahammars kommun 1977-1994

Ändå vill jag påstå att resultaten från inventeringarna stärker min uppfattning att talltitan har det mycket besvärligt i de västmanländska skogarna just nu.

Få uppgifter

Det finns få uppgifter om talltitans populationstäthet från andra delar av landet. I Dalarnas Fåglar (DOF, 1993) föreligger uppgifter om tätheter på 2-12 par/km², men inget nämns om populationsförändringar.

I Svensson (1994) visas resultatet från Svenska Vinterfågelräkningarna för hela riket. Där kan en nedåtgående tendens noteras för talltitan.

Vid de vinterfågelräkningar som genomförts i Surahammars kommun under perioden 1977-94 har en mycket kraftig minskning av talltiteobservationer inträffat (se fig 1). I figuren visas den procentuella förekomsten av talltita i inventeringsresultatet. En felkälla i materialet kan vara att inte samma rutter inventerats varje år under perioden. Med kännedom om de olika rutternas förläggning och miljön i dem, vill jag ändå påstå att det verkliga förhållandet

för talltitan är så illa som visas i figuren.

I Sveriges fåglar (SOF 1990) anges talltitan som allmän häckfågel i landets skogar. Frågan är om detta fortfarande gäller för det västmanländska skogslandet?

Tack till de fågelskådare som under åren 1977-95 i vintriga Ramnäsmarker letat talltitor och andra vinterfåglar. Utan den insatsen har det varit betydligt svårare att upptäcka det allvarliga som händer i våra barrskogar.

Sören Larsson, 021 - 35 57 58

Litteratur:

- DOF, 1993: Dalarnas fåglar, 2:a upplagan
Svensson, S. 1994: Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 1994. Lund 1995.
SOF, 1990: Sveriges fåglar.
Ekman J. 1979: Coherence, composition and territories of winter social group of the Willow Tit and the Crested Tit. *Ornis Scand.* 10:56-68.
Ehrenroth, B. 1975: Vandringsrörelser hos mesar Paridae vid Hammarön, norra Vänern. *VF* 35:261-278.

Enligt en lång rad vinterfågelräkningar blir talltitan allt ovanligare i våra skogar.

Foto: Tero Niemi